

PINTÉR LAJOS

Virágnézetünk
alapjai

PINTÉR LAJOS

Virágnézetünk alapjai

Versek

Szeged
2002

A kötet megjelenését támogatták:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Magyar Könyv Alapítvány

Nemzeti Kulturális Alapprogram

© *Pintér Lajos, 2002*

Gyermek mondja

a gyerekkor emlékezetére

Nyuszú. (Szűnyogra.)

*

*Nézd krumpli, milyen szép
táskám van. (Dicsekvőn.)*

*

*Ledik este.
(Vagyis esteledik.)*

*

*Kezemre szállt a
helikopter, amikor
egy méhecske
megharapott. (Fájdalomra.)*

Gajdoló napsoroló

*énfő
tedd
őrdá
mitörtök
éntek
timbat
őkvárnap*

A festő madara

Damó Istvánnak

Rempellő.

Holdbéli mondatok

- *Mínusz húsz.*¹
- *Kígyósi csárda.*²
- *Itt meg lehet dögleni, mire kimész Paraguayba!*³
- *Két busznak a gyereke egy a harmadik.*⁴
- *4–500 forint.*⁵
- *Az anyjuk incsáját! Árulják a finom, drága tengeri halakat a Tanyacsárdában.*⁶
- *Van ott azon a tanyán tó vagy valami?*⁷

Álomban mondott mondatok

Fiaim álomban mondott mondataimat jegyezték fel. Pszichiáter barátaimmal ülök. Az álomban mondott mondatoknak nincs irodalma, mert nebezen gyűjthetők. Fiaimnak köszönet azért, hogy egy-egy mondatomat megőrizték. A beszédre induló magnók ma már lehetővé tették, hogy ezen álomi, holdbéli mondatok megmaradjanak. Akár költők, akár orvosok öröme. Mikor fiaim első mondatomat feljegyezték¹ (minusz bús), annyit mondtam nekik reggel: Látjátok, az eredményt már kiszámoltam, Ti keressétek meg hozzá a feladatot! A szakember értelmezése: ha fékezhetetlen fantáziánkat csikós nélkül száguldozó ménesebez hasonlítjuk, úgy talán felfedezhetünk kijelentésben obyat, mint pl. félelem a meghűléstől, kihűléstől, ergo betegségtől. Érdekes a Kígyósi Csárda és Tanyacsárda álombéli emlegetése.^{2, 6} és esetleg ⁷ Azzal a megkötéssel persze, hogy a Tanyacsárda tájjellegű ételek, specialitások konyhája, tehát a tengeri halak emlegetése indokolatlan. Ugyanakkor a szakember felbívja a figyelmet arra, hogy a mondatok szerint: a gasztronómiai érdeklődés szintén nagy mezőt tölt ki a fantáziádban. Persze, ennek sem a konkrétság lehet a lényege, hanem a szokatlanságra való igényed. Íme, a tengeri halak megfejtése. A szakember elemzése Paraguayról³: A mi rendszerünk egyenformáló-kockásító világából pl. egzotikus helyre való elvágódás szimbóluma lehet Paraguay. Nem in konkreto kell ezt persze értelmezni, hanem inkább mint elvágódást az éppen aktuális szituációból. A szakember megjegyzi, az elvágódásnak anyagi korlátai is lehetnek, erre enged következtetni az ismételt anyagi vonatkozású álomtartalmak relatív gyakorisága.^{5, 6} Ezek valószínűleg az éber világban is átéltek többszörösen transzformált kifejezései. A szakember megjegyzése még: milyen kár, hogy a gyerekek szexuális fantáziálásaidd álombéli mondatait nem jegyezték le, reméljük, ami késik, nem múlik. A szakember vélekedése még: legérdekesebb mondatod a két busznak a gyereke egy a harmadik.⁴ Ez egy igazi ún. álom-mondat. (Hozzáteszem: vers-mondat.) Az álomban nagyon felgyorsult gondolkodás

és a gondolkodásénál sokkal lassúbb és tehetetlenkedőbb beszédképesség aszinkronitását tükrözi. De számos más magyarázat is jogosan felvethető lenne. Éljenek álmaink! Éljenek álombéli, holdbéli mondataink! Köszönet prof. dr. Szűcs Attilának szíves tájékoztatásáért. A szerző. (Az álmodó.)

Álomi töredék *

Áprily:
vadludait nézi, lili.

Jékely:
tavon a jeget lékeli.

* A verset álomban írtam. Bár szeretem Áprily és fia, Jékely Zoltán költészetét, de azokban a napokban nem foglalkoztatott efféle vers terve. Álmodni szoktam, de álmaimat reggelre rendre elfelejtem, mint herendi porcelán csészét, elejtem. Néha beszélek is álomban, fiaim néhány mondatomat már feljegyezték. A valóság ezekben a mondatokban: mint amikor egy képet szétvágunk, és utána rosszul illesztjük össze darabjait. Álomi zűrzavar, rendetlenség. De ebben a versben rend van, és valamiféle igazság is. S nagy tél, ha már Jékely a horgász, lék alól fog halat, s fölöttünk járnak a vadludak is.

pap joachim

(családnevek zenéje)

*csernus istván csernus ferenc
túri-kiss rozália pap rozália*

*major viktor máté lucza
pintér veronika percze katalin*

*csernus farkas kása farkas
hajdú júlia*

*gyovai-döme anna csépe-tari julianna
pap joachim*

békarokka

(gyógynövénytársítás)

*aggófű akácvirág ámbra
angol menta angyalgökök árvasalán*

*babérbogyó békarokka
borostyánfű bujdosó mák*

*búzavirág cukorkóró
csábítófű csillagpázsit*

*ebszőlőszár égikincs
cipkerózsa fagyalkéreg*

*farkascseresznye fehér üröm
fekete nyár férfihűség*

*gólyavirág gyapotgyökér
halálvirág istenkenyér*

*japán menta kaporrózsa
keserű vidrafű laboda*

*libapimpó macskaméz
magyar ánizs napraforgó*

*orchidea ördöggyökér
pacsirtafű repcedarázs*

szemvidító lappvirág

tűzvirág vízvirág

*vadkakukcsfű vitézvirág
virágkoráll somborfű*

ezüstsirály

(madaraskönyv)

*apró réce bajszos sármány
barátcinke búbos banka*

*cigányréce császármadár
dankasirály ezüstsirály*

*fenyőrigó füstifecske
gyöngybagoly*

*hajnalmadár kenderike
kis jakopács molnárfejske*

*nádirigó réti cankó
sárgarigó szalakóta*

*tengelic ubu
vándorsólyom vörös gém*

*zeisig zilpzalp
vörös vércse zöldike*

kertem eső után

májusi ajándék

*erdei turbolya
réti legyezőfű
nagy völgycsillag
hasznos földitömjén
neveteket nevetem
csodálom dúdoló é*

*erdei turbolya
réti legyezőfű
nagy völgycsillag
hasznos földitömjén
neveteket sorolván
maga is költemény*

*erdei turbolya
réti legyezőfű
nagy völgycsillag
hasznos földitömjén
röpke rét
röpke lét*

májusi ének

*tányért terít a bodza
fehér fürtjét
az akácfa kibontja
elég a kiskabát ing
a lélek belülről fázik*

*fekete rigó a kertben
tipeg mint fáradt asszony
de dalra fakad dalra
hogy téged is
dalra fakasszon*

*májusi eső jön zápor
áznak a boltak a
földben
áznak a hősi halottak
a piávénél a donnál
zsebükben elrothadt versük*

*távolból ágyuszó hallik
ágyuszó zord szerbiából
háboru háboru ismét
te vagy csak nekem a béke
pipacs vagy szép margaréta
májusi napsfény vagy éva*

Kik vígan itt időztünk

Egy zselici pince falára

*Kik vígan itt időztünk,
szerettük a gyöngy életet,
szerettük lányok mosolyát,
s egyetlen mosolyukért
tiltott utat is bejártunk.
Kik vígan itt időztünk,
szerettük a gyöngy életet,
úgy szeltük meg a kenyeret,
ne morzsálódjon, ne vesszen
kárba egyetlen falatja sem,
tudtunk könnyet is ejteni
éhezőkért és szomjúzókért.
Éhezők, szomjúzók mi is:
kik vágyódtunk egy jobb világra,
ahol a szellem napvilága...
De ne is papoljak tovább,
túl profán, tán túl pogány
lesz végül majd az én imám.
Kitárta farktollát a páva:
rácsodálkoztunk, mennyi szín,
pávatoll-zöld, pávatoll-kék,
pávatoll-bíbor volt az ég.
Kik vígan itt időztünk,
szerettük a gyöngy életet,
koccintottunk rá egy pohárt,
s még egy pohárt, még egy pohárt.
Mígnem a mámor körbhintája:
a táj már vélünk körbeszállt.*

*Míg nem a mámor körhintája:
a táj már velünk körbeszállt.*

szegények jézuskája

(zselici kőkrisztus, törött)

*im én eljöttem bús novemberben
roncsolt tudómmal járultam eléd
te majd megértesz te majd meghallgatsz
hisz szegény vagy te is szegény
apád az ács józsef rég halott
s halandó anyád mária halott
szívükben halott az a fájdalom
mit ember érez látván gyermekét
keresztján hívös ravatalon
vagy csak csavargón utak keresztjén
hol együtt arab zsidó keresztjén
heródes él csak mert heródes örök
és júdás él mert júdás is örök
itt az ősz és itt a hosszú tél
s a júdásfa levele fagyottan pörög
kí analfabéták között írástudó
máté ül itt és körmöl valamit
s majd eljövének új írástudók
s majd eljövének újabb árulók
kiket heródes egyre bátorít
és kiáltják hogy máté hazudik
im én eljöttem bús novemberben
roncsolt tudómmal járultam eléd
te majd megértesz te majd meghallgatsz
hisz szegény vagy te is szegény
apád az ács józsef rég halott
s halandó anyád mária halott
halott szívükben élő fájdalom*

herendi rózsza

*csak le ne essek
csak le ne essél ember
mint egy herendi porcelán
kávécsésze
teáscsésze
csak le ne ess
csak össze ne törj
mint aki depressziós
bánatában a dunába ugrik
barátod tanárod
csak össze ne törj
mint egy vízbelőtt
kábitószeres díler
olajszűkítő borkeverő
utcasarki
kamionos vagy hotelkurva
vagy futtatója
vagy madárzsoké
ki madaráról ledöntvén
csak le ne essek
csak le ne essél ember
mint agyonvert
öregember
véres az árva
nyugdíjselelvény
csak le ne ess
csak össze ne törj
mint egy herendi
porcelán csésze
herendi rózsza*

herendi rózsza/2

törött csésze, farsangi fánk

*igyunk barátom
hogy e kontinentális télben
melegítsen
élni segítsen*

*olyan erőset
torkunkon égjen
itt a földön
pokol és mennyei ország
egybeérjen
éljen!*

*egész-
egész-
egész-
egészségedre*

*s mielőtt hazamennék
kínál a gazda
ki vékonypénzű ki
keszeg ki giliszta
ki nyüzge ki gízda
vagy aki kövér
ki duci ki pufi
ki hájas ki buckos
ki bumbi döföndi*

*ki ha kell
mégse döföndi!*

s mielőtt hazamennénk
kínál a gazda
ropogós fánkot

hisz konyháján volt
nagyasszony
ki tésztát dagasszon
kelesszen
szakasszon

s mielőtt hazamennénk
kínál a gazda
ropogós fánkot
hogy befogná
irigy posfánkot

s mielőtt hazamennénk
kínál a gazda
ropogós fánkot
tésztáját anyánk
szakasztotta
vagy egy sosemvolt
asszony
ki tudta
a lekvárok
fanyar ízeit:
dzsemek liktáriumok
marmeládok
gyümöcsízkek
fanyar ízeit
asztalára lám
odalátok

s mielőtt hazamennénk

*kínál a gazda
ropogós fánkot
s herendi
porcelán csészében
pohár teát
részeg vagy
öklelsz
fellököd*

minden egész eltörött

herendi rózsza/3

*igyunk barátok
hogy e kontinentális
télben
melegítsen
élni segítsen
szatmári szilva
jó lesz jó*

*olyan erőset
torkunkon égjen
itt a földön
hová a halál
halál előtt
e pohár ledönt
itt a földön
pokol és mennyei
ország
egybeérjen
éljen*

*itt a földön
hová e pohár ledönt
itt az égen
hová e pohár földönt
egész-
egész-
egész-
egészségedre
egészségünkre*

*még egy ütés
a szívünkre*

*egy kupicával
nem eggyel párral*

*egész
egész
egész
mégsem vagyok
egészen részeg
feltűnik
minden didergő
részlet*

*hallani vélem
élem
félem
ahogy vágat
felém
egy rossz ló
nem tudom
orosz ló
porosz ló
nem tudom
hátán ott-e
a poroszló
hallani vélem
élem
félem
ahogy vágat
majd megáll
szabolát rángat
egy rossz ló*

egyszer szélvész
mászor poroszló
alakja ködbe foszló

s zászlónk
lobogónk
e csupaszín
e vér e hó e föld
most mint arcunk
szürke
levervén harcunk
lobogó lángunk
parázs csak
parázs
sem
csak parázs üszke

nem figyel ránk
sem párizs sem osló
ahogy zászlónk
szürkülhén
koszló
szakadván oszló

tél van tél
szibériálló oroszló
feltűnik
minden didergő
részlet

igyunk barátok
hogy e kontinentális
télben
melegítsen

élni segítsen

*igyunk barátok
egyike
asztalomhoz ül
idetelepül
másika menekül
másikra
mindhiában várok*

Farsangi fánk

finom, profán

*Igyunk, barátom,
hogy e kontinentális télben
melegítsen,
élni segítsen,
szatmári szilva jó lesz? Jó.*

*Olyan erőset, torkunkon égjen,
itt a földön, hová a halál,
halál előtt e pohár ledönt,
itt a földön
pokol és mennyei ország egybeérjen!
Éljen!*

*Egész-
egész-
egész-
egészségedre.*

*Egy kupicával.
Nem eggyel, párral.*

*Szívünkhez soha
nem döngölődött
ócska diktátorocska,
diktátorocska semmi piszka,
képzeletünkhez csak
disznólapicka,
finom disznótorocska:*

hol a hóban, a szűz hóban
együtt lehattunk
egyik reggeltől
másik reggelig
– vagy amíg az időnk kitélik –,

amíg a szívünk kitélel.

S mielőtt hazamennénk
kínál a gazda
ropogós fánkot,
tésztáját anyánk szakasztotta,
vagy egy sosemvolt asszony,
ki tudja
a lekvárok
fanyar ízait:
barackét, málnáét, áfonyáét,
s tudta sütni a szalagost.
Akire mindhiában várunk.

Jönnek a farsangi, álarcos bálók,
fölvessztek, levesztek
annyi mocskos maszket.
Ezért sikoltok,
ezért kiáltok!

S mielőtt hazamennénk,
fehérbor,
szürkebarát, jó lesz? Jó. Tessék.
Isten éltesse.

Egész-
egész-
egész-

*egészségedre,
Egészségünkre!*

Még egy ütés a szívünkre!

*Igyunk áldomást barátok:
hogy ne fogjon rajtunk
tovább már
se gúny, se cselvetés,
se betegség,
se rágalom, se átok.*

Drága barátok!

1999. január 23.

homok-mandala

*arcom emberarc
nem gonoszló
mégis nyomomban
poroszló
alatta táncol
orosz ló
nagy tél volt
szibériálló
oroszló
nem ér utol tán
nem fecske
csak gebecske
a rossz ló
félelmem el-
oszló*

*ne várd birodalmak
rontó hatalmak
népek romlását
diktátorok
sok tatógó torok
bukását*

*hangonként
fogy el a szó*

*mindent
mint homok-mandalát
porszemeként
bont el a szél*

Így sűrűbb

Mottó:

„Nagy Laci adott 500 forintot
saját zsebéből.”

(Szilágyi Domokos)

*A párizsi füzetbe írom,
fut a toll e fura papíron:
mint róka-fiak a róka-lyukban,
mint ürrepülő a csillagokban.*

*Ruttkai Éva a Lilla-versed
milyen gyönyörűen mondta, 1976-ban
az Eötvös Kollégiumban, fenn,
milyen magasan, milyen mélyen:*

*mint róka-fiak a róka-lyukban,
mint ürrepülő a csillagokban.*

*Csokonai rokona, Dsidáé,
vagy dzsídával átszúrt poétáé,
dúld föl most ezt az égi kincstárt:
hol minden van még és semmi nincs –*

hol vashatosok a csillagok.

*Költő Nagy Lászlót ott keresd meg:
kölsönkéért ötszáz forinttal kezdedben,
régi tartozást adj meg szépen –
ott fönn a földben, ott lenn az égen.*

Mint ürrepülő a csillagokban,

*mint róka-fiak a róka-lyukban,
fut a toll e sura papíron:
a párizsi füzetbe írom.*

Ének

Monos-
tori
Im-
rének

*Isten,
Isten,
mért en-
gedted,*

*mért en-
gedted
el a kezét
?*

*Miért
kerül
felül-
re föld,
alul-
ra ég,*

*alul-
ra ég
?*

Párbeszéd

perbeszéd

- *Ön jelölt?*
- *Önjelölt.*

Azt hiszi

In memoriam X.

*Azt hiszi,
hogy
nagy irodalomszervező
lesz;
pedig
emlékezetünkben
pici
irodalomszennyező
volt.*

Négy soros

Sok a szófuvaros.

Kevés az író, költő.

Sok a politikus.

Kevés az államférfi.

az áthúzott ünnep

Lakiteleki írótalálkozó, 1979

tóth ercsi már
megírta a tízediket
megírta de válogatott
kötetéből ha jól tudom
kirostálta
megírta a tízedik
évfordulót
hogy illyéssel
utazott vissza
autón pestig
illyéssel kósával
szervátiusszal
csoórrival
magam még mindig
az 1979-es május
bűvkörében
mert fiatalok
voltunk
mert hittünk
kassáknak hogy
üljük körül az
asztalt
és körülültük
a forrásban minden
elhangzott szót
közöltünk is
csak azt nem
tudtuk hogy

*közben berreg
egy másik magnó is
minden suttogott szó
rajta
minden
négy szemközti
üzenet
vallomás
nem tudtuk hogy a
falnak is füle van
de szép volt
ilyés utolsó
fejedelmi beszéde
álmunk lázálmunk
aki szervezte
se vállalná már
aki ott volt se
emlékezik
egyedül didergek
parazsa kialudt
nem melegít*

életfa

Szervátiusz Tibornak

*álmban csongrádon
otthon járok
vár a fekete vár
a kerekárok
meztélláb korcsolyázók
szobrod az életfád
csodálja minden nemes
földmíves kőműves halász
asszonya kofája
kubikos bolgárkertész
s csodálom én is
a bolgárkertész unokája
ha álmban
otthon járok
szobrod mellett őrizőn állok
hisz világ csodája*

Piros-fekete körhinta

*Rozsdált emlék
a réz tanya,
apánk epeíz,
csak földünk anya.*

*Fölemelt fővel
áll a mák,
csontjaink között
ne rágna rák.*

álmomban mondom

*az európai egyesült államokban
e föld indiánjai a magyarok
hol melyik szállodában
melyik rezervátumban
fognak majd lakni kérdezem
álmomban mondom*

Bugac

variáció

*munkám volt tenger
puszta tenyerem nézem
mondatok mondatok
egyik
a végtelent jelenti
a másik semmi
pedig a kettő
oly közel
pedig a tenger
puszta tér
a puszta
tenger láthatár*

Földmíves s magvető

„Adtál földmívest a tengernek”
(József Attila)

„S a tenger, melybe nem vet magvető”
(Babits)

*adtál földmívest a tengernek
nem adtál emberséget
a tenger nélküli embernek
adtál földmívest a tengernek
adtál tenger kínt vért
e véráztatta földön
e véráztatta százádban
nekem s népemnek
nem adtál testvért
adtál földmívest a tengernek
nem adtál emberséget
a tenger nélküli embernek
adtál földmívest
s adtál művészt ki
írjon miveset
ki harangozson ha
jön a tűzvész
ki harangozson ha
jön a jég verése
ha odalett
ha odalesz
a földmíves vetése
ki harangozson ha
jön az ár
s ha szakad a gát*

ha falu és város
megadja magát
s házak omolnak
ledől a fala
templomnak akolnak
adtál földmívest a tengernek
nem adtál emberséget
a tenger nélküli embernek
ha falu és város
megadja magát
ha égszakadás ha
földindulás
égre emeli tekintetét
e századvégi ember
és kérdi hogy mivégre
s meddig még isten
s nem tudom isten
káromolnak
vagy könnyük sincsen
vagy szavuk sincsen
vagy mondanak imát
lecsukott szempillák mögé
lelkükbe ki lát
házam egyházam az ám házám
s a tenger melyet
művel oly műgonddal az ember
melyet művel a földműves
csak zúg
csak apad árad
hívja magához
apádat anyádat
hív téged is
szerelmes szókkal szólít
vagy szólít megvetőn

a tenger
melybe nem vet magvető
s akkor megállsz
töprengőn
fel nézel az égre
fecskék rüptükkkel
nem festették kékre
felbő rongyokra látsz
s zuhanó repülőgépre
s mégis megállsz
földmíves vagy
se tengered se tengerid
magvető vagy
a fénybe fúrod
a földbe veted
magnak magad
s nem kérded
mivégre
s nem kérded
utánad mi marad
uraim utánunk mi marad
földmíves magvető
tenger tengerkéék ég
falu és város
századév
ezredév
uraim
istenem utánunk mi marad
állsz
az égre nézel
húnyt pillád mögötti képre
száz évre
ezredévre
s hagyod arcodra

*lefutni könnyed
s lányokra
lángoló szoknyácskákra
fiúkra
fiakra unokákra
hagyod
mit te is örökül kaptál
a valót az eszményt
a dacot
míveljék a tengert
s mégis bevessék*

*míveljék a tengert
s mégis bevessék*

Tuborg csapolt sör

*hozzám a tuborg
nagyon illene
itt ringna benne dánia
habjában itt lenne dánia
itt lenne hamlet
lenni vagy nem lenni
ez itt a kérdés
itt élne halnod kell
ez itt a válasz
hozzám a tuborg
nagyon illene
itt ringna benne dánia
habjában itt lenne dánia
s ahogy egy kortynyi a
pohár partjára kicsap
kicsapna feldöntött
asztalunkra a tenger
fiam járt dániában
fiam hippí a haja vállig ér
fiam járt dániában
ezt a követ ezt a
tengernyi homokot
ezt a mosolyt szemében
onnan hozta ezt az
albumot dán festők
én meg csak kortyolom
én meg csak kóstolgom
dániát a dán sört
hozzám a tuborg
nagyon illene*

*az az aranysárga cimke
az a fekete
lenni vagy nem lenni
nagyon illene
a futóhomokra kiöntött
tengerhomok illene
a feldöntött pohár illene
a szétrobbant pohár
szétrobbant batár
szétrobbant én
hozzám a halál nagyon illene
de hozzám az élet is
hozzám a tuborg
nagyon illene
keserősége bűvössége
s háttérben ócska rossz zene
s lányok egy őszű
sörözőben
versembe akik belelesnek
hozzám a lányok illenek
szőkécskék barnák illenek
s legfőképpen a vörösek
a csitrik és az öregek
egy pohár tuborg
tengerpartján
az aranysárga s a fekete
hajnali vonaton megyek
berrabszolgák között megyek
stricik és kurvák közt megyek
maffiózók között megyek
olajcsempészek közt megyek
kukázók között megyek
kidobott csecsemők
közt megyek*

*hadiárvák között megyek
hazátlanok között megyek
ne haragudj hogy nem megyek
bozám a tuborg illene
nagyon illene
és ugye szólna a kocsmai
rossz zene
ne haragudj hogy nem megyek*

A Kondor Béla-ablak

Mikor halt meg Kondor Béla? Hirtelen nem is tudom, a hetvenes évek elején lehetett. Hiszen én már nem találkoztam anygali lényével. Nem találkoztam a ragyás-arcú anygallal, aki átrepül Pest és Buda légtérén, s összezavarodnak jöttére a titkos radarok. Én már csak emlékkiállításán voltam ott, ahol Nagy László beszélt, a szőke – mit szőke! – a gondba beleőszült bicebóca, Nagy László, Ő beszélt, ő sírt, hogy szent Isten, én nem vagyok otthon, s mellette élete párja, ki elválasztható a köznapokban, ki elválaszthatatlan az ünnepekben, mellette élete párja, Szécsi Margit. Most csak áll lehajtott fejjel, nem zengeti a hártypapírral átköött fésűt, hangszerét. Mikor halt meg Kondor Béla? Hirtelen nem is tudom, a hetvenes évek elején lehetett. Nagy László élt, Szécsi Margit élt, s mi is éltünk ifjúkorunk delén. Kondor Béla műtermét azután barátom lakta, mindennapos vendég voltam az elárvult padlás-szobában. Kerestem a festő elárvult macskáját, száraz festőecetét, árva vásznát, mehet lebet, hogy széthasogat a hálás utókor, mint Csontváryét. S mindenütt az ismerős rajzok, karcok: Kondor-kezek, Kondor-angyal szárnyak, Kondor-fejek a szoba falain, az ajtófélfába belevésve, az órák üvegablakokra sűrkerétával rárajzolva. Kondor gyönyörű művei az elárvult s elárvult padlás-szobában, ahonnan Sarkadi Imre lezuhant. Álltam az átkozott lépcsőfordulónál, s ordítottam

*némán, hogy innen? innen, innen?
S levehető ablakszárnyakon a műremek
Kondor Bélák. Kondor-kezek, Kondor-
angyalszárnyak. Valamelyiket leveszem,
magammal viszem, gondoltam oly sokszor.
Valamelyiket ellopom, gondoltam oly
sokszor. Az ablakszárnyakra rajzolt
műremek társaságában remegtem izgatottan.
De soha, soha, soha, soha, soha, soha.
Ahogy a szegény ember nem lop sehonnan,
ahogy a szegény ember nem lop virágot
temetőből, ahogy a szegény ember nem
lop pénzt templomi perselyből, ahogy a
szegény ember nem lop Kondor-üvegablakot.
De elképzelem. Azóta is ennek fényében,
ennek igézetében, ennek ragyogásában élek:
lopom a Kondor Béla-üvegablakot, és megyek
a Váci utcán vele, megyek a Haris közön vele,
megyek az új Erzsébet hídon vele. A Kondor-
Béla-alkotással a Kondor Béla-üvegablakon.
És most már örökön, most már örökön
ezen a Kondor Béla-ablakon át nézek a világra.*

Lyukas cipő, fellegjáró

„Kérlek, küldj el egy pár
cipődet, szeretném lefesz-
teni”

(Schéner Mihály leveléből)

Miska bátyám nagy varázsló,
ördögökkel parolázó,
angyalokkal cicellező,
Miska bátyám nagy varázsló,
udvaribolond, ki király-
finál nagyobb kunsztot csinál:
balfelől hoz veszett kutyát,
abból készítbetni dudát,
jobbfelől meg csacsifogat
várja, annak is ő a gazdája,
kikocsizik mint uraság,
szüzet, kurvát, dilettánst és
zenit, okost, lángészt,
kocsikáztat hülyéket és okosokat.
Miska bátyám, ezt a cipőt
küldöm neked szeretettel,
apám benne eltemettem,
sírtam, mert az árvák sírnak,
mégsem nyílik meg az égbolt,
a márvány ég mégsem hasad,
Miska bátyám, ezt a cipőt
küldöm neked szeretettel,
fiaim mikor születtek
ebben a vacak cipőben
kockakövön ott vacogtam,
olyan voltam, mint egy őrült,

örültem az új életnek.
Miska bátyám, ezt a cipőt
küldöm neked szeretettel,
ez a bordó lyukas cipő
olyan, mint egy lyukas bordó,
megvénült benne, ki bordta.
Bár csak félig típort végig
rajta tatár, török borda.
Miska bátyám, ezt a cipőt
küldöm neked szeretettel,
ez a cipő kertész cipő,
földet vágó, ágyást ásó,
ebben a cipőben, Mibáty,
fát ültettem, aranyágot,
fűzfaágot, akácveszőt,
törte a tenyerem ásó.
Miska bátyám, ez a cipő
lyukas cipő, pokoljáró,
ki bennejár, gyalogjáró.
Kedves bátyám, ez a cipő
lyukas cipő, fellegjáró,
éjszaka, mikor már csendes
lakótelep, bányászváros,
rózsadomb és szemétdomb-táj,
strici se jár, rendőr se jár,
koldus se jár, kukás se jár,
polgár se jár, mester se jár,
akkor ebben a cipőben
én járok a radarok közt,
én járok a magas égen,
én járok a szmogos égen,
ez a cipő fellegjáró,
abol lépek, lyukat rugok:
s ott ragyognak a csillagok.

*Kedves bátyám, oly éjszaka,
ahol lépek, lyukat rugok,
s nem ragyog ott egy csillag sem.*

Bettyárdall.

Schéner Mihálynak, s minden betyárnak

*Was ist: matyar? Mi az magyar?
Cigány egy nép, líra, gedicht.
Gulas, tsikós, Szécb'nyi álma,
ájnmal nach rechts, ájnmal nach links.*

*Ruzsa Sándor a vezére, Gondi Mondol
kocsmájából Kosút Lajos hada várta,
csikót lopni, távolságot, szabadságot,
ájnmal habó, ájnmal hóba, másszor vágta.*

*Tombác Anti, Czakó Miska, Túri-Kiss
hírös betyárok, hajuk barna, hajuk deres,
rejtekező helyük csárda, egyszer nádas palotája,
másszor pandur parolája, másszor tömlő, másszor deres.*

*Az Aafődön, Bugacz pusztán Bogár Imre
jó legény volt, kifordított pásztorsuba,
borjúszejú gatya rajta. Ha fölébredt:
állj meg, kutya. Hogyha aludt: álma buba.*

*Schéner Miska hírös betyár, hej, hírös
pingáló betyár, színek, formák szegénylegénye.
Was ist Schéner? Was ist betyár? Annyi szégyen,
annyi érdem, Mihály bátyám, vásznad fogytán, fess az égre.*

*Es ist magyar. Esz iszt betyár. Esz iszt érdem,
esz iszt szégyen. Ki formák szegénylegénye,
esz iszt dihter, esz iszt künsztler:
vásznad fogytán fess az égre!*

Virágvasárnap

Kedves Mihály,
köszönet csendéleteidért,
hisz oly kevés a csend,
oly kevés az élet,
köszönet virágaidért,
hisz oly virágtalan a
világ.

*Mennyit lótotam, mennyit
futottam, és sohase
mondhattam az ottra,
hogy itt van, futottam,
és oly kevésre futotta,
csak vetettem,
sohase vétettem, de
soha is arattam,
izszik a betonpallat alattam,
pedig azért vagyok,
hogy virág nőjjön
a szemeimben.
Tulipán, nárcisz, jácint,
tulipán, nárcisz, jácint.*

*Lásd, a szívem játszik,
mint játszik
a semmiben Isten,
és csak abból látszik,
hogy van, mert megver,
és csak abból látszik,
hogy nincs, mert kincs.
Lehunyor szemem: látom,*

*kinyitom szemem,
csak szívárvány,
játszik színei alatt
a szívem árván.
A világban járván
nem járvány
dönt le, de ármány.
Pedig azért vagyok,
hogy virág nőjön
a szemekben.
Tulipán, nárcisz, jácint.
Tulipán, nárcisz, jácint.*

Ujjévi versch

*Schéner, ha
Mihály
lenne,
király lenne.
Ha Sándor
lenne,
csavargó lenne,
a puszta ég
ráesteledne,
vándor lenne.
Ha Pál
lenne,
na, mi lenne,
pipálna,
ha Péter lenne,
páter lenne,
ha Benedek lenne,
emberek,
bízná bennetek.
Ha András lenne,
kondás lenne,
bazarhívna a
barangkongás,
ha Máté lenne,
étele
málé lenne,
de ha leány lenne,
Sára lenne,
nyakába'
lila a sála,*

*guggolva
pisálta.*

*Pintér, ha
Mibály
lenne,
mi háj lenne,
kövér lenne.
Ha Sándor
lenne,
napestig csak
lányok körül
süindörögne,
süindör lenne,
söndör lenne.
Ha Viktor
lenne,
piktor lenne,
szobafestő,
birdetné, hogy
giccset fest ő.
Ha Lajos lenne,
akkor is
csak festő
lenne,
de már művész,
gatyájában
lágy tojás,
kobakjában
látomás,
füle-farka
olajos.
De ha leány
lenne,*

*folyópartra
menne,
tükrében magára
lesne.
Ha lány lenne,
Sára lenne,
nyakába'
ezüst-szín
sála,
guggolva
pisálna.*

rímkényszer

*ne
tartsd a
szádat
mondd hogy e
szárad
szívében
varangyos béka
ül
nem
aranyos béka*

István király verses históriája

OFFICIUM S. STEPHANI REGIS HUNGARIAE

Minden ország örvendezett,
elnyervén patrónusát,
és e nagy-jóért szerfelett
áldotta Ur-Krisztusát.
Épp csak Pannonia népe
nem találta támaszát...

*Ím eljött az áldott új nap:
zengő üdvös ünnepe
szent királyunk-Istvánunknak!
Míg tart a világ heve,
örvendjen, ki őáltala
lón Urunk örököse.*

*Ím eljött az átkos új nap:
bűzös, büdös ünnepe,
álszent király annyi tört ránk,
mint a világ krátere,
görnyedjen, ki őáltaluk
lón a földnek négere.*

*Ím eljött a nap, a régi:
elfagyott a vetemény,
ím a gyászunk ezredvégi,
nincs remény és nincs remény –
az maradt, mi volt az ember
csak Sárkányfog-Vetemény.*

*Ím, eljött a napunk, újult,
Géza szent fejedelem*

*halott szívén típrat török,
s nincs Isten, nincs kegyelem,
típrat tatár, kínunk örök
dajkáljuk, mint gyermeket.*

*Ím eljött a nap, az égi:
rásüt ágra, bogárra,
sugarát oly bőven méri,
aranypénz a sugára:
fénylő bánat rájűzvéen már
a világ ág-bogára.*

*Ím eljön a Hold, az áldott,
zárja ránk az ég-boltot:
a Hold is csak rozsdás vaspánt,
csillag lézzen rozsdás vas-szög,
nem szökehet ki semmi fény:
üvöltöd, hogy nincs remény.*

*Minden ország örvendezzen,
ehyervén patronusát,
és a nagy-jóért szerfelett
áldja majd Úr-Krisztusát.
Mikor Pannónia végre
megtalálja támaszát.*

holdárnyék

a félvak petőfi elkallódott monológja

*én nem akartam
megvakulni
én vakon is
pontosabban jobban
látok mint ti
én látó szemem
is lehúnyom
hogy ne lássam
ami volt
ami lesz a
hajnau-világot
hol fekete
a vérázott kokárda
hol fekete
e napsfogyott világon
a bétszínű szivárvány
én csak látván látni
kívántam a napot
a világ közepét
ahogy lángol ahogy
kibúny ahogy
kibűl
talán örökre
s mi sötétben
didergők
majd térdelünk
a jégbedermedt
rögre*

én nem akartam
megvakulni
én csupán
vágakoztam rá
égi frigyre
őt akartam nőmül
nem júliát nem
lédát nem csinszkát
nem annát
őt akartam nőül
égi kísérom a holdat
s e dűdergető
nászban
lesvén lestem
hogyan vet árnyat
órijás árnyat
rám
menyasszonyom fátyla
én nem akartam
megvakulni
én csak
vőlegénye voltam
pár percre
a holdnak
s a merkurt
vénuoszt marsot
földet jupitert
szaturnuszt uránuszt
neptúnuszt és plútót
húztam ujjamra
arany jegy-gyűrűt
s arany gyűrűm is
a naptól
lopta fényét

*én nem akartam
megvakulni
én vakon is
félvakon is
pontosabban jobban
látok
mint ti látók
s én
holtomban is élek*

levélféle

ennen magához a gólyához fiaihoz
önnön

*ment-e a könnyvek
által a világ elébb
kérdeszéd
a könnyvek által
persze
légy nyugodt
minden rendben
a szakadék széléig
ment elébb
s még lépett egyet
a mághyára rakott
könyvekig
ment elébb
mily jó a könnyvek
fényinél melegedni
ősöd a majom
nem is gondolta
hogy a könyv
egyszer majd
el is ég
és nem szakad le
a mennybolt
az égi könyvesbolt
a magas ég
ment-e a könnyvek
által a világ elébb
kérdeszéd
persze ment*

csak a világ maradt
csak az ember
maradt bátra
az oly állati
ember
hogy már
az állat is megveti
utálkozva néz
e szép emberkertre
ment-e a könnyek
által a világ elébb
kérdesz
persze
ment doberdóig
katinyig auswitzig
hiroszimáig
máig
ment a könnyek által
a világ elébb
ment-e kérdesz
ment csak mindig
félrecsúszott a
mente
balra csúsztant
jobbra csúsztant
s hiába
ünnepel az ember
hiában
ha félreáll a mente
s neve
áthúzóván
a bibliában

*áll egy ember
áll magában
itt áll
a tükör előtt
századvég
ezredvég
ír sír*

Monica Lewinsky-blues

Zene fúvós, szívos hang-
szerekre és cselesztára

*Gyere pajtás, lesz új tavasz,
gyere pajtás, lesz még nyár is,
lesz még új ős, porkabó, tél,
aki élsz, te egyszer élsz most,
ki meghaltál, egyszer éltél.
Fújjad, Monica, szívjad Monica,
dőljön össze a filharmónia.*

*Nem jössz, apám, elbullt csontod
a csongrádi temetőben,
hogya lépek, mint a madár,
holt arcukat meg ne sértsem,
szeretteim ott a földben.
Fújjad, Monica, szívjad Monica,
dőljön össze a filharmónia.*

*Gyere ember, szerb vagy albán,
liv, vót, vepsze, magyar, zsidó,
román, örmény, vérben gázló,
egyik fölött varjú károg,
másik várán győztes zászló.
Fújjad, Monica, szívjad Monica,
dőljön össze a filharmónia.*

*Kevés ehhez Mozart mester,
kevés összes marcipánja,
Bartók urunk kantátája.*

*Kell itt lenni oly profánnak,
a zongorát tüzelőnek,
fel kell vágni apró fának.
Fújjad, Monica, szűjad Monica,
dőljön össze a filharmónia.*

*Gyere barát, századvég ez,
gyere barát, ezredvég ez,
kevés lesz majd ezerév is
elfeledni annyi szégyent,
annyi sarat és annyi vért,
mit rajtunk e század szétkent.
Fújjad, Monica, szűjad Monica,
dőljön össze a filharmónia.*

Zsivány II.

Würtz Ádám emlékére

Január

*Bennünk egy madár énekel,
éneke színes, szíves,
éneke édes, mint a méz.
Amely madár most égre kel,
lehull a fagyba, teste jég.*

Február

*Bennünk egy madár énekel,
éneke színes, szíves,
de kiinn a világ kán,
mondd, mi lesz, kismadár,
ha jön a jeges ár?*

Március

*Bennünk egy madár énekel,
éneke színes, szíves,
már nem csöpörész az eresz,
már nem ptyereg a gyerek,
fölgendtek a szívek.*

Április

Rügyet robbant Mátra, Pilis,
az április vidám, dilis,
bennünk egy madár énekel,
most bátor, égre kel,
tavaszi szél röpíti.

Május

Bennünk egy madár énekel,
éneke színes, szíves,
aki figyel, mágus:
fűből, bokorból nyulat varázsol,
lődd le, vizsla vizslatja, húsa parázsol.

Június

Bennünk egy madár énekel,
éneke színes, szíves,
énekórán olyan pofont kapsz,
hogy a madár nem énekel,
szekunda, hallgatni kell.

Július

Most mint görögdinnyelé,
édes a napfény,
most mint törökméz, sárga,
kipörögnek a gyerekek,
mint napraforgószemek, a világra.

Augusztus

Rád nevet az iskolatáska,
de úgy hogy más ne lássa:
megyünk, maradunk, kérdi.
Most még maradunk,
tízg aluszunk, nincs apelláta.

Szeptember

Szeptember: csupa emlék,
most volt január nemrég,
ha újra ifjú lennék,
bennem egy madár énekelne,
szívemen kitelelne.

Október

Csupa vér az alkonyi ég,
rőt már a szőlő levele,
levendula lengő illata
járja rubád át, hisz
csukva a kék ég ajtaja, ablaka.

November

Hóra ébred az ember,
hóra a költő: rím-ember,
tavaly is így volt: remember,
ládd, a világ: kör, embör,
a jövő is emlék, rimembör.

December

*Bennünk egy madár énekelt,
éneke színes volt, szíves,
lehullt a fagyba, teste jég,
vagy égre kelt, úgy énekelt,
az ég tüzén most ég el.*

Tengerre néz ki ablakom

*Tengerre néz ki ablakom,
tengerre néz ki Hvaron,
ablakban állok, mélyet lélegzem,
hajó érkeezzen, várom.
Tenger az is: a fenyőerdő,
tengernyi fenyőt látok,
régii csaták emléke csak:
meglapulón egy várrom.*

*Tengerre néz ki ablakom,
tengernyi elhullt napra:
elmúlt tegnapi, évre, évszakra,
buszadik vérszázadra,
évezred-pillanatra:
mobácsi temetőkre, trianon-szemfedőre,
s apámtól dédapámig, szépapámig
ki porlik hanyattdőlvé.*

*Tengerre néz ki ablakom,
anyára, szeretőre,
ki sirva fekszik ágyra,
ki nevetve hideg kőre,
ki vetkezik, ha vétkezik,
s ki ölvén ölelőzne,
ki halálban megelőzne,
s ki engem küld előre.*

*Tengerre néz ki ablakom,
tengernyi virág-létre:
s a réten virág-népre,*

vajvirág, vasvirág, varádics,
vérontófü, vidra- s veronika-virág is
ott fekszik kassza-élen,
s szétszóratván a szélben,
varjutóvis, a vétlen.

Tengerre néz ki ablakom,
öbölnyi, kicsi népre
úgy tekintek, mint napra,
napja bár leáldozva,
inka, maja és aszték
csak szellemem maraszt még,
s oszmán birodalomra, szovjet birodalomra,
csak úgy nézek, mint romra.

Tengerre néz ki ablakom,
tengerre, jövődőre.
Hogy mi vár rám és rád is,
megmondhatom előre.
Tengerre néz ki ablakom,
síró csöpp csecsemőre,
kinő majd karma, körme,
s ladik köt ki majd Hvaron,
s révészre léssen Charon.

Reggel

*A nap mézcsöppjei átütik
a fák lombját, felbőke szövetét,
ragyogó reggel, arany ég.
Tudtam, hogy erre ébredtek:
lovakkal, lányokkal álmodtam én.*

*Az éjjel lovakkal álmodtam én,
csillagos homlokzatú éjszaka,
csillag volt lovam homlokán is,
vágattam: leshettek, nem,
rámdőlhet a magas ég, nem.*

*Megvirradt, itt fekszem ébren,
hol a vágta, sem a földön
nem találok, sem csillagos égen.
Ez most a vágta: ahogy a hangok,
ahogy a hangok megvirradván*

*ostorozzák az éji csendet,
villamos jön, kokárdás postás,
élesen, vadul csenget, csörtet,
csöngés visszhangja: újabb csöngés,
lezubant kiskanál csörömpöl.*

*Hova zubantok, éji lovak,
hova, éji csend, hova, csillagok?
A hold is: szárnyanőtt madár,
elszállt. Megvirradván ha indulok:
bennem az álom, a csend, csillagok.*

Belül hordom az éjszakát, mint a dacot.

Ne félj, ne félts

Asszony: anya, csupa ideg, csupa szerelem.

*Nyitott arca: csukott ajtó.
Gyerek-öröm, baj,
fölfelé az úton: zuhanás.*

Száradni akasztott fehér ing: benne lógok én is.

*Eljön arcunkat látni a mosoly,
imádság fáradt, szomorú asszonyokért.*

*Úton megyen, nem poroz,
vízen megyen, nem csobog,
nádton megyen, nem subog,
sáson megyen, nem susog,
eljön arcunkat látni a napfény,*

eljön arcunkat látni a mosoly.

*Ne félj, ne félts,
de én is
féltek és félek:
fehér ingben, fagyacogva s
fogcsikorgatva itt állok: csoda.
Ökölbe szorított kézzel, itt állok
tűnődve, tündökölve.*

*Beléd fogódzom e földrengéses
világban, nézlek: virág,
téged tanulunk virág:
virágnézetünk alapjait.*

Tartalom

Gyermek mondja	5
Gajdoló napsoroló	6
A festő madara	7
Holdbéli mondatok	8
Álomban mondott mondatok	9
Álomi töredék	11
pap joachim	12
békarokka	13
ezüstsirály	15
kertem eső után	16
májusi ének	17
Kik vígan itt időztünk	18
szegények jézuskája	20
herendi rózsa	21
herendi rózsa/2	22
herendi rózsa/3	25
Farsangi fánk	29
homok-mandala	32
Így sűrűbb	34
Ének	36
Párbeszéd	37
Azt hiszi	38
Négysoros	39
az áthúzott ünnep	40
életfa	42
Piros-fekete körhinta	43
álomban mondom	44
Bugac	45
Földműves s magvető	46
Tuborg csapolt sör	50

A Kondor Béla-ablak	53
Lyukas cipő, fellegjáró	55
Bettyárdall.	58
Virágvasárnap	59
Ujjévi versch	61
rímkényszer	64
István király verses históriája	65
holdárnyék	67
levélféle	70
Monica Lewinsky-blues	73
Zsivány II.	75
Tengerre néz ki ablakom	79
Reggel	81
Ne félj, ne félts	83

TISZATÁJ KÖNYVEK

Felelős kiadó: Tiszatáj Alapítvány

Főszerkesztő: Olasz Sándor

Kötettség: Annus Gábor

Készült a szegedi Officina Press Kft.-ben

Felelős vezető: Dr. Kékes Tiborné

ISBN 963 8496 23 1

ISSN 1417 314 X